

D E N E D E R
L A N D S E
O P E R A

DeNEDER
LANDSE
OPERA

De Nederlandse Opera

Jaarverslag 2006

- 5 **Voorwoord**
- 7 **Jaarverslag**

Producties 2006

- 24 **Il barbiere di Siviglia**
- 26 **Het sluwe vosje**
- 30 **Cavalleria rusticana | Pagliacci**
- 32 **Elektra**
- 34 **Simon Boccanegra**
- 36 **After Life**
- 40 **Lady Macbeth van Mtsensk**
- 46 **Capriccio**
- 48 **Mozart | Da Ponte-trilogie**
  - Così fan tutte**
  - Don Giovanni**
  - Le nozze di Figaro**

- 57 **Producties en bezoekers in Amsterdam**
- 59 **Financieel verslag**
- 62 **Tableau de la troupe**

Geef het theater nieuwe wetten – nieuwe inhoud!...

Richard Strauss, Capriccio

Voorwoord

De Nederlandse Opera heeft in het kalenderjaar 2006 een veelzijdig programma laten zien: twaalf titels, variërend van herenningen van eigen makelij en nieuwe instuderingen van bestaande succesvolle operaproducties van elders tot nieuwe producties, waaronder de wereldpremière van **After Life**, gecomponeerd en geregisseerd door de Nederlandse componist Michel van der Aa. Muzikaal hoogtepunt van het jaar was ongetwijfeld **Lady Macbeth van Mtsensk**, dankzij dirigent Mariss Jansons en het Koninklijk Concertgebouworkest, en solisten als sopraan Eva-Maria Westbroek. Theatrale hoogpunten waren **Het sluwe vosje** en de **Mozart | Da Ponte-trilogie**: de eerste op visueel gebied en de tweede vanwege de complexiteit en originele dramaturgie. Na de bijzonder geslaagde, maar traditionele interpretaties van **Così fan tutte**, **Don Giovanni** en **Le nozze di Figaro** in de jaren negentig wilde DNO in het internationale Mozart-jaar de actualiteit van deze opera's benadrukken. Met de **Mozart | Da Ponte-trilogie** hebben we onze belofte ingelost om het publiek met een nieuwe visie op opera's uit het ijzeren repertoire te confronteren: de eigenzinnige moderne benadering heeft veel discussiestof doen opwaaien. In het hoofdstuk **Producties 2006** gaan wij nader in op de inhoud van elke van onze artistieke prestaties en illustreren wij aan de hand van representatieve citaten uit recensies hoe ze werden ontvangen.

Mede dankzij de samenwerking met de publieke omroep en andere partners zijn onze producties vaak zichtbaar en hoorbaar via diverse media. Hiermee krijgen de voorstellingen een tweede leven en verhogen we de zichtbaarheid van De Nederlandse Opera, zowel landelijk als internationaal. In het verslagjaar hebben we een aantal nieuwe stappen gezet waar we met trots op terugkijken: de in samenwerking met Opus Arte gerealiseerde opname van **Lady Macbeth van Mtsensk** werd behalve in Nederland ook veelvuldig door buitenlandse televisiestations uitgezonden en daarnaast uitgebracht op dvd; bij de **Mozart | Da Ponte-trilogie** hebben we samen met de NPS gebruikgemaakt van nieuwe technieken om de opname via diverse kanalen (televisie, internet en bioscopen) tegelijkertijd te verspreiden. Ook hebben wij de expertise van de geluidstechnici van Het Muziektheater ingezet voor de productie van Super Audio cd's van **Der Ring des Nibelungen**.

In de internationale arena werden we tevens opgemerkt met succesvolle DNO-producties in de regie van Pierre Audi die in het buitenland zijn opgevoerd: **Die Zauberflöte** bij de Salzburger Festspiele, **La bohème** in Valencia en **L'incoronazione di Poppea** in Los Angeles. De verkoop en verhuur van bestaande producties aan andere operahuizen hebben zich met de jaren ontwikkeld tot een opmerkelijke bron van inkomsten.

De Nederlandse Opera is organisatorisch nauw verbonden met de **Stichting Het Muziektheater**: alle faciliterende afdelingen zijn juridisch onderdeel van **Het Muziektheater** en leveren diensten aan **De Nederlandse Opera** en **Het Nationale Ballet**. De belangrijkste ontwikkeling op het gebied van governance is de wijziging van het bestuursmodel: het Stichtingsbestuur, dat in feite al de leiding van de organisatie volledig delegerde aan de directie, is met een statutenwijziging in oktober 2006 Raad van Toezicht geworden.

De prestaties en het publieksbereik van het verslagjaar corresponderen met onze doelstellingen. Het geplande aantal voorstellingen van 101 is gerealiseerd: 91 voorstellingen zijn gespeeld in Het Muziektheater, **After Life** is zes keer opgevoerd in Het Muziekgebouw aan 't IJ en **Il barbiere di Siviglia** is vier keer als gastvoorstelling van De Nederlandse Opera gepresenteerd in Luxemburg. Met de voorstellingen in Amsterdam hebben we afgelopen jaar 146.549 bezoekers bereikt, wat neerkomt op een gemiddelde zaalbezetting van 98%. De Nederlandse Opera neemt een belangrijke plaats in binnen het Nederlandse cultuurveld. De artistieke koers en de complexiteit van de bedrijfsvoering rechtvaardigen dat DNO in de nieuwe systematiek deel zal uitmaken van de basisinfrastructuur. We rekenen erop dat het Ministerie van OC&W en de Gemeente Amsterdam de systematiek ten behoeve van De Nederlandse Opera en Het Muziektheater in voldoende mate met elkaar zullen afstemmen. De monitoring van ons beleid door een visitatiecommissie zien we met vertrouwen tegemoet.

In het verslagjaar hebben we tevens eerste stappen gezet in de ontwikkeling van toekomstig beleid. Nadat we in het najaar 2006 binnen de organisatie diverse brainstormsessies hebben gehouden, zullen we in het voorjaar 2007 een begin maken met het formuleren van samenhangende beleidsplannen van DNO en Het Muziektheater.

Jaarverslag

Artistiek beleid

De kunstvorm opera ontwikkelen is een van de voornaamste (statutaire) doelstellingen van De Nederlandse Opera. Dit doel laat zich het best omschrijven als een continue zoektocht, waarbij oorspronkelijk en actueel zijn onze leidraad is. In het artistieke beleid wordt een gevoel voor ontwikkeling en avontuur gecombineerd met een streven naar het bereiken van een zo groot mogelijk publiek.

Het jaar 2006 was een periode waarin DNO geïnvesteerd heeft in het potentieel van chef-dirigent **Ingo Metzmacher**. De samenwerking tussen hem en de regisseurs **Jossi Wieler** en **Sergio Morabito** zorgde ervoor dat de unieke **Mozart | Da Ponte-trilogie**, het meest bijzondere project van het jaar 2006, mogelijk werd.

Ingo Metzmacher:

Het jaar 2006 was voor mij heel speciaal en uniek. Zeven maanden te mogen doorbrengen met de muziek van Mozart is een voorrecht. Ik ben dankbaar dat De Nederlandse Opera deze geweldige onderneming mogelijk heeft gemaakt. De samenwerking met Jossi Wieler, Sergio Morabito en het hele team was doordrongen van een grote intensiteit en ernst. Alle betrokkenen hebben enorm veel tijd, zorgvuldigheid en enthousiasme in het project gestoken. Deze ervaringen zijn voor mij onvergetelijk. Over het eindresultaat is voor een deel heftig gediscussieerd. En dat is goed, want niets is erger dan onverschilligheid. Ik sta nog steeds met volle overtuiging achter ons werk. Dit heeft mij namelijk de oren en ogen geopend voor de onpeilbare schoonheid, het volle leven en de treurige lichtheid van Mozarts muziek. Zijn uitdaging aan ons om zijn innerlijke vrijheid recht te doen blijft voor altijd bestaan, zowel in het leven als in de kunst.

Voor alle producties is sterk gecast. Voorbeelden zijn niet alleen grote namen als **Eva-Maria Westbroek** en **Rosemary Joshua**, maar ook de overwegend jonge cast van de Mozart-opera's.

Peter de Caluwe, voormalig hoofd Artistieke Zaken en casting director, geeft aan wat casting voor De Nederlandse Opera betekent:

De Nederlandse Opera heeft er steeds zaak van gemaakt om bekende solisten in nieuwe rollen te laten debuten dan wel nieuwe namen bij het publiek te introduceren. Dat beleid heb ik in de twaalf jaar dat ik mij met casting heb mogen bezighouden steeds getracht vol te houden. Dit beleid maakt Het Muziektheater een aantrekkelijk podium voor zowel de gevestigde als ook de jonge generatie artiesten.

Publiek en publieksbenadering

De bezoekers van De Nederlandse Opera vormen een publiek dat meegroeit met de ontwikkelingen en dat openstaat voor nieuwe ervaringen. Een buitengewoon trouw publiek, dat ons de ruimte gunt voor artistieke vernieuwingen. DNO doet regelmatig **onderzoek** naar het publiek en zijn wensen, en poogt het door middel van een intensieve benadering steeds goed op de hoogte te brengen. Dat gebeurt onder andere via **mailings, nieuwsbrieven, sms en internet**.

De afdeling Communicatie houdt zich bezig met **publieksbenadering**. Hier worden de abonnementenseries in de gewenste mix van voorstellingen samengesteld en de vaste producten rond een voorstelling ontwikkeld: van de seizoensbrochure tot aan de websites, affiches, programmaboeken, kwartaaltijdschrift *Odeon* en inleidingen. De visuele uitstraling van de hoogwaardige communicatie-uitingen ondersteunt het imago en onze identiteit.

Vernieuwing en continuïteit zijn een richtsnoer voor het artistieke beleid en de programmering, en in het verlengde daarvan ook voor de communicatie van De Nederlandse Opera. In het kader van vrijwel alle communicatie-uitingen wordt intensief samengewerkt tussen de artistieke leiding, dramaturg **Klaus Bertisch**, hoofd Artistieke Zaken **Hein Mulders** en de afdeling Communicatie.

Marc Chahin, hoofd afdeling Communicatie:

Een afdeling Communicatie moet natuurlijk ook intern goed communiceren. We zijn steeds op zoek naar methoden om ons bestaande publiek en een nieuw publiek optimaal te bereiken.

In aanvulling op onze hoofdtaak nemen wij in het kader van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid onverplicht de programmering en de organisatie van de wekelijkse **gratis lunchconcerten** in de Boekmanzaal van het Amsterdamse Stadhuis voor onze rekening. Hiermee wordt een totaal ander, over het algemeen minder draagkrachtig, en zeer dankbaar Amsterdams publiek bereikt. Musici van diverse orkesten, zangers uit ons operakoor en jonge solisten verlenen hun belangeloze medewerking. In het verslagjaar zijn 35 lunchconcerten gegeven met gemiddeld 180 bezoekers per concert.

Randactiviteiten

In 2006 werden er verschillende **randactiviteiten** georganiseerd. Bij iedere voorstelling van DNO werd weer een **inleiding** gegeven, die gratis toegankelijk was op vertoon van een plaatsbewijs voor de voorstelling van die dag. Op 10 december werd bovendien na de matinee van **Cosi fan tutte** een gesprek gehouden met auteur

Rodney Bolt over diens recente biografie van Lorenzo da Ponte. Na afloop van de laatste voorstelling van **Don Giovanni** was er een **publieksgesprek** georganiseerd met het artistieke team van de **Mozart | Da Ponte-trilogie**. Het **Koor van De Nederlandse Opera** heeft in samenwerking met het **Nederlands Philharmonisch Orkest** concerten gegeven met onder andere de **Psalmus Hungaricus** van Kodály en delen uit de **Liturgie van Johannes Chrysostomos** van Rachmaninov.

Klaus Bertisch, dramaturg van DNO, voorspelt dan ook dat randactiviteiten in de toekomst een grotere rol gaan spelen:

Door middel van het organiseren van bijvoorbeeld discussieronden willen wij het publiek meer betrekken bij wat we doen. Het actief deelnemen van ons publiek staat daarbij centraal.

MOSAIC Doelgroepsegmentatie

In het voorjaar van 2006 heeft DNO samen met 28 andere Amsterdamse culturele instellingen een gezamenlijke **segmentatieanalyse** laten uitvoeren. Het doel van deze analyse is een beter beeld te krijgen van de overeenkomsten, verschillen en letterlijke overlap tussen de klantgroepen van de culturele instellingen. DNO beoogt met de uitkomsten toekomstig publiek beter te bereiken.

MOSAIC is gekoppeld aan een **database** waarin van alle postcodes een grote hoeveelheid gegevens is opgeslagen, zoals leeftijd, gezinssamenstelling, welstandsklasse, levensstijl en andere sociaaldemografische en psychografische gegevens. Zodoende is ook bekend aan wat voor 'profiel' de bewoners van een bepaalde postcode voldoen. Deze MOSAIC database is vergeleken met de postcodes van de bezoekers van de Amsterdamse instellingen, zodat een profiel van het publiek wordt verkregen. Er is een **clusteranalyse** uitgevoerd om het aanbod van de deelnemende Amsterdamse instellingen in te delen op basis van overeenkomend publiek volgens de MOSAIC typering. Ook is eenzelfde clusteranalyse uitgevoerd om het publiek van de Amsterdamse instellingen opnieuw in te delen in groepen op basis van hun cultuurparticipatie in Amsterdam. Op deze manier is men gekomen tot **elf Amsterdamse cultuurgroepen**.

De Nederlandse Opera kent haar eigen publiek goed. De meerwaarde van dit onderzoek ligt in betere vergelijkingsmogelijkheden met andere gezelschappen en instellingen. De aanbevelingen van de analyse worden in de toekomst ingezet om nieuw publiek beter te bereiken. De resultaten bevestigen dat het publieksbereik van DNO recht doet aan de status van nationale instelling; 69% van de bezoekers van De Nederlandse Opera komt van buiten Amsterdam.

Organisatie

Sinds 1 augustus is **Hein Mulders** het nieuwe hoofd Artistieke Zaken en casting director bij DNO. Hij heeft de plaats ingenomen van **Peter de Caluwe**, die intendant is geworden bij de Brusselse Muntchouwburg. Hein Mulders verhuisde twaalf jaar geleden naar Antwerpen waar hij bij de Vlaamse Opera werd aangesteld als casting director. In de jaren die volgden, kreeg hij daarnaast de zorg voor de symfonische concerten en andere muzikale activiteiten van de Vlaamse Opera.

Jannie Fransman, zakelijk leider van het Koor van De Nederlandse Opera noemt als belangwekkendste gebeurtenis voor het Koor in 2006 de wisseling van artistiek leider:

Winfried Maczewski, die het koor ruim 18 jaar heeft geleid, is met ingang van 1 juli 2006 met pensioen gegaan. In die 18 jaren heeft hij met het koor veel lof geogst. Hij sloot zijn artistiek leiderschap van het koor af met de ook voor het koor zeer indrukwekkende en succesvolle productie van **Lady Macbeth van Mtsensk**.

Met ingang van het seizoen 2006 2007 heeft **Martin Wright** de taak van artistiek leider van het koor van DNO op zich genomen. Wright was koordirigent van de San Diego Opera van 1984 tot 1997, en bekleedde vergelijkbare functies bij de Los Angeles Opera, de Arizona Opera, de Music Academy of the West, de Wolf Trap Foundation for the Performing Arts en het Rundfunkchor Berlin. Van 1993 tot 2002 was hij chef-dirigent van het Groot Omroepkoor, waar hij nog regelmatig terugkeert als gastdirigent. Tevens was hij muzikaal directeur van de San Diego Master Chorale en eerste gastdirigent van de Lyric Opera San Diego.

Sinds 1 oktober 2006 is **Marc N. Chahin** het nieuwe hoofd van de afdeling Communicatie van DNO. Deze positie was sinds januari 2005 vrij en werd door een ad-interimhoofd vervuld. Chahin studeerde Kunstgeschiedenis in Hamburg en Utrecht, en volgde daarna een tweede studie in Cultureel Management. Hij was onder andere werkzaam als hoofd Communicatie bij de Komische Oper Berlin, hoofd Marketing bij het Deutsches Schauspielhaus in Hamburg en perswoordvoerder bij de Berliner Philharmoniker.

Educatie

In 2006 hebben ongeveer **900 leerlingen** en **60 docenten** deelgenomen aan een van de zogenaamde **CKV-projecten**, opera-specifieke projecten in het kader van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming. In totaal zijn **vijf projecten** ontwikkeld voor het middelbaar onderwijs, specifiek voor de leerlingen die het vak CKV in hun pakket hebben. Het ging om kennismakingsprojecten

waarbij de leerlingen in kleine groepen van maximaal vijftien personen intensief werden voorbereid op voorstellingsbezoeken van **Il barbiere di Siviglia**, **Het sluwe vosje**, **Cavalleria rusticana** | **Pagliacci**, **Così fan tutte** en **Le nozze di Figaro**.

Bart Hermans, beleidsmedewerker afdeling Educatie, noemt als hoogtepunt van het kalenderjaar 2006 de mini-opera **Don Giovanni**. Een mini-opera is een workshop waarin leerlingen een eigen versie maken van een opera die DNO produceert. Door middel van het werken aan een mini-opera leerden middelbare scholieren zelf zingen, musiceren en samenwerken op het gebied van decor, kostuum en licht. Volgens Bart Hermans leidde dat tot een eigen visie op de opera die DNO in Het Muziektheater op de planken bracht:

Muzikaal gezien was het eindresultaat heel interessant.

Er was een schoolband die een arrangement had ingestudeerd.

In de muziek waren thema's van Mozart ingevoerd.

Bart Hermans legt uit dat dit project goed geslaagd was, omdat de deelnemers de ruimte kregen om hun persoonlijke visie te ontwikkelen.

Er werd gewerkt met artistieke teams van vakstudenten, die op de scholen een eigen versie van de opera gingen instuderen.

Deze manier van werken zorgde ervoor dat de leerlingen actief betrokken raakten bij het hele proces.

Naast de gebruikelijke rondleidingen en KKV-workshops, was er volgens Hermans nog een project dat op zeer goede reacties kon rekenen. In samenwerking met de Brusselse Muntscouwburg werd de workshop **Dichter bij Mozart** ontwikkeld, waarbij per project dertig leerlingen beschikten over vier koffers met daarin een thema uit het leven van Mozart. De koffers verwijzen naar de reizen die Mozart door Europa maakte. Aan de hand van spel-opdrachten en muziekfragmenten maakten de leerlingen op een expressieve wijze kennis met het leven van Mozart.

Internationale uitstraling

Internationale aandacht in de media is een speerpunt van het communicatiebeleid van DNO. In het afgelopen jaar werd internationaal veel aandacht besteed aan de twee DNO-producties tijdens het Holland Festival, **After Life** en **Lady Macbeth van Mtsensk**. De **Mozart | Da Ponte-trilogie** in het Mozart-jaar zorgde voor een ongekend grote belangstelling, met name in de Duitstalige pers. Over dit project verschenen alleen in kranten en tijdschriften nationaal en internationaal meer dan 75 artikelen. Naast het bijzondere karakter van het project zorgden vooral de interactieve activiteiten van DNO en de live-uitzendingen op televisie en in bioscopen voor veel belangstelling.

DNO wordt volgens **Hein Mulders** internationaal gezien als een goed referentiepunt omdat hier zowel nieuw materiaal als klassiek repertoire op een constant hoog niveau wordt geboden:

DNO is daarnaast een plek voor collega's om nieuw talent te ontdekken.

In 2006 werden drie producties van DNO in de regie van **Pierre Audi** in het buitenland opgevoerd: in de zomer **Die Zauberflöte** tijdens de Salzburger Festspiele, en in november en december in Valencia **La bohème** en **L'incoronazione di Poppea** in Los Angeles.

Zakelijk directeur **Truze Lodder** wijst op het belang van de verkoop en verhuur van DNO-producties aan operahuizen in het buitenland. Mede dankzij deze drie producties heeft DNO extra inkomsten gegenereerd.

Die Zauberflöte is een productie uit 1995. De kleurrijke decors werden ontworpen door beeldend kunstenaar **Karel Appel** (1921-2006). De DNO-productie is in Salzburg uitgevoerd door de **Wiener Philharmoniker** onder leiding van **Riccardo Muti** en uitgegeven op dvd.

Klaus Bertisch geeft aan dat het publiek zeer enthousiast reageerde op de productie:

De internationale erkenning van DNO was groot. Het is natuurlijk interessant dat men in Oostenrijk tijdens het Mozartjaar een **Zauberflöte**, Mozarts bekendste opera, uit Nederland programmeert. In 2008 staat bovendien de reprise van **Die Zauberflöte** gepland in Salzburg.

Die Zauberflöte werd ook in de pers goed ontvangen:

La distribution de cette **Flûte enchantée** est exceptionnelle en ce sens qu'on se trouve face à une équipe soudée et remarquablement homogène, que tous ses membres sont dignes d'éloges, et presque parfaits pour leurs rôles. [...] cette **Flûte enchantée** fait véritablement honneur au Festival de Salzbourg, et restera certainement parmi nos plus beaux souvenirs lyriques. – *Res Musica*, augustus 2006

What do you want a **Magic Flute** to be? The words you think of are whimsical, colorful, imaginative, surprising, magical, fantastic. And this is what Mr. Audi's **Flute** is. I dare say it wins the heart. – *The New York Sun*, augustus 2006

Het recent geopende Palau de les Arts in Valencia verwelkomde in november en december 2006 **La bohème**, een DNO-productie uit 1992 die in Amsterdam nog tweemaal in reprise ging. De muzikale leiding was in Valencia in handen van **Xian Zhang**, assistente van Lorin Maazel bij het New York Philharmonic Orchestra.

L'incoronazione di Poppea in de regie van **Pierre Audi** werd in Het Muziektheater voor het eerst uitgevoerd op 7 november 1993. Sindsdien is deze succesvolle productie in Amsterdam tweemaal in reprise gegaan en heeft zij haar weg gevonden naar New York (2002) en Los Angeles (2006).

Robby Duiveman, directeur Kostuums, Kap en Grime, was in het najaar van 2006 in Los Angeles voor **L'incoronazione di Poppea**:

Hoewel het moeilijk is om een bestaande productie op een goed niveau in het buitenland te brengen, was **Poppea** een enorm succes in Los Angeles. Het is bijzonder leuk dat een intieme opera met zo'n kleine bezetting zo goed werkte in een enorme zaal, waar vroeger de Academy Award Show werd gehouden.

The Coronation of Poppea is an extraordinary musical drama, and the current production – from Pierre Audi's Netherlands Opera does it full honor. Mark it down as one of the best nights at the opera to hit town since – well, since the last Monteverdi opera from the Netherlands Opera, **The Return of Ulysses** in 1997. – *Variety*, november 2006

Audi's memorable and confident production revealed the full richness of Monteverdi's final masterpiece and showed it also to be one of the greatest masterpieces of Baroque theater. – *Opera News*, februari 2007

Opera Europa

Opera Europa is een Europees netwerk van operahuizen, opgericht om samenwerking en uitwisseling van ideeën op het gebied van onder andere financiën, techniek, marketing en sponsoring te bevorderen. Inmiddels zijn ruim negentig verschillende huizen aangesloten.

In maart 2006 heeft een delegatie van DNO en Het Muziektheater een conferentie in Cardiff bezocht. Het thema was opera in en met de gemeenschap, en de rol van een operahuis in de stad. Marketing coördinator **Ellen Hanou** was panellid in een sessie over het plannen en verkopen van moderne opera.

In de zomer van 2006 heeft De Nederlandse Opera samen met acht andere Europese operahuizen deelgenomen aan een publieksonderzoek dat geïnitieerd was door Opera Europa. Doel van het onderzoek was een profiel te schetsen van het huidige operapubliek. De vragen gingen onder andere over de frequentie van operabezoek in Europa, bezoek aan andere cultuuruitingen en de voorbereiding op het operabezoek.

De eerste resultaten zijn in februari 2007 bekendgemaakt.

Een van de belangrijkste conclusies is dat bijna alleen mensen die voor hun vijfendertigste ooit een opera hebben gezien mogelijk tot het vaste publiek gaan behoren. DNO gaat door met het benaderen van een jong publiek, onder andere via **educatieve projecten** en **Fidelio**, de vereniging voor Jonge Operafans.

In oktober 2006 bezocht een delegatie een conferentie in Dresden, waar **The Art of Patronage** centraal stond. Technisch directeur **Frans Huneker** was panellid in een sessie over het opslaan van decor, rekwisieten, kostuums en de bijbehorende management-databases.

Nieuwe media

Uitzending door radio en televisie is een uitgelezen kans om ons werk onder de aandacht van een groter publiek te krijgen. In samenwerking met de NPS en Opus Arte zijn en worden NPS-televisieopnamen van onze producties op dvd uitgebracht, waarmee zij wereldwijd de aandacht krijgen die ze verdienen.

In het verslagjaar werden **Norma** en **L'amour des trois oranges** op dvd uitgebracht. NPS-radio verzorgde (vaak rechtstreekse) radio-uitzendingen van al onze producties via Radio 4. Bovendien werd de **Mozart | Da Ponte-trilogie** op tv en in bioscopen uitgezonden.

Met de **Mozart | Da Ponte-trilogie** was DNO volgens **Truze Lodder** opnieuw grensverleggend:

Voor een gesubsidieerde instelling is het belangrijk om een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Daarom zijn de opera's van DNO ook uitgezonden op tv en in de bioscoop.

Deze uitzendingen konden gerealiseerd worden dankzij de vruchtbare samenwerking met de NPS.

Le nozze di Figaro live in bioscoop Utopolis, Emmen

Een groeiend aantal mensen maakt gebruik van het internet, zo ook het publiek van De Nederlandse Opera. Daarbij ontdekt men ook steeds meer het gemak van online kaarten bestellen.

Circa 12.000 bezoekers van www.dno.nl hebben zich aangemeld voor de **elektronische nieuwsbrief**, en ontvangen deze drie dagen voor de start van de kaartverkoop van een productie. Deze 'wake-up call' voor hen die zeker willen zijn van een kaartje, biedt ook aantrekkelijke aanbiedingen en informatie over extra activiteiten. De waarschuwing voor de start kaartverkoop kan – indien gewenst – ook als (gratis) sms worden ontvangen.

Online verkoop

De online verkoop van Het Muziektheater is nog **publieksvriendelijker** geworden. Sinds november 2006 is het mogelijk om zelf de gewenste plaatsen te selecteren. In 2006 bedroeg dit 26% van de losse-kaartverkoop. Zeer waarschijnlijk zal dit percentage de komende jaren nog stijgen. Behalve de meest actuele informatie en de mogelijkheid tot kaarten kopen, biedt de website ook foto's, videofragmenten en een uitgebreid archief dat teruggaat tot het seizoen 2000 2001.

Marketingcampagne After Life

Naast de reguliere website maakt DNO ook regelmatig aparte nieuwe websites die aan één productie zijn gerelateerd. Voor **After Life**, DNO's opening van het Holland Festival 2006, was de website www.momentvanjeleven.nl ontwikkeld, waarop 122 mensen hun vaak zeer intieme verhalen achterlieten, als antwoord op de centrale vraag van de opera: Wat was het meest beslissende moment van je leven?

Voor de productie **After Life** is een marketingcampagne ontwikkeld gericht op het interactief betrekken van het publiek. Deze campagne was behalve op het bestaande publiek ook gericht op het benaderen van niet-operabezoekers die geïnteresseerd waren in het thema van de productie (de overgang naar het hiernamaals).

De website www.momentvanjeleven.nl vormde de basis van deze campagne. Op deze site konden mensen hun eigen beslissende moment toevoegen. In het begin van de campagne was het bewust niet duidelijk voor bezoekers aan de site dat deze te maken had met de opera **After Life**. Door in de loop van de tijd steeds informatie toe te voegen (beeld, logo's, tekst) werd de koppeling steeds duidelijker. Om aandacht te vestigen op de site zijn er 30.000 Boomerangcards verspreid in Amsterdam met daarop het websiteadres en de bovengenoemde centrale vraag van de opera.

Het meest beslissende moment van Elisabeth

Ik was 17, had net die dag mijn laatste onderdeel VWO examen afgerond, fietste naar mijn vriendje om het te vieren. Hij ging douchen, ik lag met mijn hoofd op de vensterbank van het open raam, de zon scheen op mijn gezicht, mijn ogen dicht, Lou Reed stond op, 'Perfect Day', en ik was in en in gelukkig want voor me lag mijn leven in vrijheid, leeg, niet ingevuld nog. Ik denk nog steeds aan dat moment, nu ik ouder ben en het leven verder gevorderd is en me meer in haar greep heeft. Minder mogelijk nu.

Het meest beslissende moment van Sanne Roemen

Toen mijn vader en moeder opeens binnen kwamen lopen bij een van de eerste concerten van de heavy metal latino band die ik managede. Toen zag ik voor het eerst heel duidelijk hoe zij mijn hele leven mij hebben gestimuleerd, ongeacht wat zij vonden van de door mij gekozen koers. De ruimte om mijn eigen fouten te maken en daar zelf van te leren. Het werken met die band was absoluut geen fout, maar het heeft mij zoveel kracht gegeven om te weten dat mijn ouders zo achter mij stonden! Dank pap, mam.

Het meest beslissende moment van mb

Ik rij op een 5-baans autoweg van San Diego naar Tichuana (Mexico). Ik rij op baan 4; de drie vrienden zitten relaxed te kletsen met elkaar. Ik zie ruim voor mij dat de auto op baan 3 gaat slingeren; ik voorzie een ongeluk; ik ben uitermate cool; ik zeg niets tegen de anderen; ik doe mijn alarmlichten aan; ik zet mijn linker knipperlicht aan omdat ik naar baan 5 wil; ik geef heel hard gas; ik wil er voorbij zijn als het gebeurt. Op het moment dat ik er voorbij raas botst de auto van baan 3 op 2 en zwenkt uit naar 4 en 5; ook daar raakt hij de auto achter mij. Mijn vrienden zijn doodstil en we zien achter ons een chaos ontstaan. Wij zijn er goed van af gekomen.

Het meest beslissende moment van Aimee

Het moment dat ik besloot om piano te gaan studeren aan het conservatorium toen ik al bijna mijn doctoraal geneeskunde had gehaald, was beslissend in mijn leven. Naast de verrijking van mijn leven door de muziek, heb ik in de muziek mijn partner leren kennen, nu de vader van mijn drie kinderen.

Het meest beslissende moment van Freek De Graaf

Mijn moment van mijn leven vond plaats op de dag dat ik besloot componist te worden. De exacte datum ben ik helaas vergeten maar het is naar mijn schatting ongeveer vier en een half jaar terug. Toen was ik achttien jaar.

Het meest beslissende moment van janneke

Te ontdekken dat gelukkig zijn een keuze is

Het meest beslissende moment van Kathinka

Een beslissend moment in mijn leven is het moment waarop ik besloten heb te trouwen met mijn man om te mogen en te kunnen zijn wie ik ben. Dit moment omvatte meer als alleen het houden en willen delen van. Het was het losmaken van een band met mijn moeder die graag en nog steeds haar kind niet los kan laten. En meent de weg van haar dochter nog steeds te moeten bepalen. Een bevrijdend moment. Maar ook een moment dat je weet dat je wat aangegaan bent dat zijn tijd nodig heeft, na jarenlang in de voor haar passende straat te hebben gelopen om de lieve vrede te bewaren. Maar een eigen leven en houden van jezelf is een vereiste om te houden en liefde te delen met diegene in jouw leven; mijn man.

Het meest beslissende moment van Onbelangrijk

Het moment dat ik me realiseerde dat niets belangrijk is.

Het meest beslissende moment van dochter

Toen ik vier dagen na een hele moeilijke bevalling door de hal van het ziekenhuis schuifelde, hoorde ik voor het eerst weer muziek. Met alle zintuigen compleet open kwamen de geluiden mijn ziel binnen op een manier die ik nog nooit had ervaren. De tranen stroomden me over de wangen. En dat terwijl het een matige uitvoering betrof door een Big Band van ik weet niet eens meer welke compositie, maar totaal niet mijn genre. Vanaf dat moment heb ik me definitief aan de muziek overgegeven, het meest machtige communicatiemiddel met de ziel.

Het meest beslissende moment van Carletta

Toen ik mij verzoende met mijn ouders. Wie ze zijn, hun fouten en hun goede kanten. Toen voelde ik me werkelijk vrij en zelfstandig. Toen hield ik meer van ze dan ooit tevoren. En eindelijk ook van mezelf.

Het meest beslissende moment van T.

De dag dat ik een dochter kreeg samen met mijn fantastische vrouw. Twee jaar later kwam ik er achter dat ik toch homo ben en zijn we gescheiden. Mijn dochter is het belangrijkste in mijn leven en ik ben zo gelukkig dat mijn ex me nog steeds accepteert om wie ik ben. Fantastisch dat ik toch een dochter heb mogen krijgen, en nu mezelf kan zijn, dat neemt niemand me/ons meer af. Ik geniet ervan, en he of ho, ze heeft een fijne vader.

Het meest beslissende moment van Tamara

Het moment waarop ik besloot mijn kind te houden terwijl mijn partner wilde dat ik abortus pleegde is beslissend voor de rest van mijn leven geweest. maar vooral het moment waarop mijn zoon geboren werd, en mij tien minuten lang aankeek, en ik de gelukkigste persoon op aarde werd; dat is het beslissende moment in mijn leven, ondanks veel pijn en verdriet om een vader die zijn eigen kind niet wil zien, de beste keus die ik ooit gemaakt heb, het mooiste wat me ooit is overkomen; moeder worden. mijn zoon en ik, wij hebben elke dag de mooiste beslissende momenten in ons leven, elk moment opnieuw is het perfect, het nu...

Het meest beslissende moment van jk

ligt nog in de toekomst: Als ik zelf beslis eruit te stappen.

Het meest beslissende moment van Bryna

One evening father got me out of bed and he took me into the living room to sit next to him on the couch. I was about eight. He turned the radio on and we listened to Mischa Elman who was at that time one of the famous violinists. My father held my hand and we listened to the music. It probably took half an hour and then he put me back in bed. It was the first time music meant something to me. I think it's because it was connected with father. At that moment I realized he was really there to take care of me. He would stand between me and the rest of the world.

Het meest beslissende moment van andrea

toen ik langs de poster fietste met deze vraag en me voornam tegen deze inbreuk op privacy te ageren. in godsnaam: het meeste beslissende moment uit ieders leven is het moment van geboren worden en doodgaan! alles daartussen is tijdverdrijf en de een weet hier beter mee om te gaan dan de ander. ik noem geen namen...

Het meest beslissende moment van anoniem

STRAKS

Het meest beslissende moment van

Anita Wajjer-Deeterink

Mijn meest beslissende moment was 1 maart 2004, op die dag verloor ik door reorganisatie mijn baan en kreeg ik te horen dat ik kanker had. Beide zaken zijn, als je 49 bent, moeilijk te accepteren, een baan vinden lukt niet meer en kanker overwinnen zal altijd moeilijk blijven. Toch zie ik de toekomst zonnig in, wat moet je anders.

Het meest beslissende moment van N

Toen ik tegen mijn eerste liefde zei dat ik op dat moment niet verder met haar kon omdat ik naar een ander land moest. Ik besef nu hoeveel ik van haar hield en hoe gelukkig ik zou geweest zijn als ik met haar ging trouwen.

Het meest beslissend moment van A.

Toen ik, na een relatie van 7 jaar met huiselijk geweld, besloten had dat het genoeg was en ik bij hem wegging. Het onmetelijke diepe dal waar ik in zat was minder diep zonder hem. Ik ben nu een ander mens. Het duurde wel 7-8 jaar voordat ik dit nu (10 jaar later) kan zeggen, dus het ging langzaam, maar zeker beter met mij. Vanaf dat bewuste punt toen ik eindelijk voor mezelf koos.

Het meest beslissende moment van

bekering (17)

Toen ik mijn leven aan Jezus heb gegeven. Sindsdien heb ik altijd een voldaan gevoel, met liefde en kracht. Ik kan altijd mijn zorgen kwijt en weet zeker dat het goed komt. Zo ben ik gestopt met drinken en wiet roken. Ook heb ik nu 6 dagen niet gerookt. De verslavingen die ik nu nog wel heb doe ik een stuk minder en ik zal er op een gegeven moment mee stoppen. Ook ga ik mij binnenkort dopen, dat zal mijn 1 na mooiste moment zijn in mijn leven: P

Het meest beslissende moment van een

eenzame fietser

Als ik nu iets zou moeten zeggen was het mijn klim op de fiets naar Alpe d'Huez. Ik was beter getraind dan ooit en was vastbesloten binnen een uur de 13,8 km naar de top af te leggen. Al na de eerste bochten had ik al mijn concentratie nodig voor mijn ademhaling en het juiste tempo. Om gewicht te sparen had ik maar een halve bidon water meegenomen. Maar een slok nemen betekende een ademhaling missen, en dat bleek onmogelijk. 54 Minuten lang alleen het geluid van mijn eigen ademhaling, het zachte ratelen van de ketting en het rollen van de banden. Voor mij een beslissend moment.

Daarnaast zijn er drie verschillende affiches gemaakt: het eerste met alleen de vraag en de url, een tweede met daarop de vraag gecombineerd met een beeld uit de opera, en als derde het productieaffiche met het beeld uit het tweede affiche en de operatitel. Ook is er geadverteerd in onder andere *Filosofie* en *Psychologie Magazine*. Het aantal bezoeken aan de website was 8.720, het aantal hits op de website bedroeg 44.786.

De media hebben opgemerkt dat **After Life** een nieuwe vorm van muziektheater zou kunnen zijn. Mede dankzij de media-aandacht, de marketingcampagne en de hoge kwaliteit van de opera was de zaalbezetting uitstekend.

Mozart | Da Ponte-trilogie

Op www.mozartdaponte.nl was ten tijde van de **Mozart | Da Ponte-trilogie** het repetitieproces te volgen via een videodagboek. In iTunes, het muziekprogramma van Apple (ook voor Windows), kon men zich abonneren op de podcast '**Mozart | Da Ponte** videodagboek'. Een aantal zangers schreef de persoonlijke ervaringen en gedachten tijdens de lange repetitieperiode in een weblog. De extra websites zijn behalve een marketinginstrument ook een extra service voor het publiek, dat zich daarmee kan voorbereiden op, en inleven in de voorstelling. Een speciale website vergroot het gevoel van een evenement.

weblogs

DENKERS
LANDER
OPERA

Mozart
De Ponte

Così fan tutte
Charlotte Margiono

Don Giovanni
Meite Beaumont

Le nozze di Figaro
Cora Burggraaf

weblogs

Danielle de Niese
Marcel Reijans

Danielle de Niese
Despina **Così fan tutte**
Susanna **Le nozze di Figaro**

2006-11-06
Week 8 and 9
This week was the mounting of Nozze di Figaro on the main stage of the Music Theater. It was a day of firsts- in addition

most recent
2006-11-06

Danielle de Niese
Despina, **Così fan tutte**
Susanna, **Le nozze di Figaro**

2006-12-23
Week 14 and 15
What a whirlwind! In retrospect, these past four months have really flown by!

The opening nights of **Nozze** and **Così** were both great successes for everyone as well as for me personally! My parents came up for these premieres, so everything was truly complete! In general the performances have gone very well! Personally, I've been really trying to do better each time, and also to try and find different colors each and every time, so that not one performance is the same – it's really fun and especially easy to do this with Mozart, because when you have so much recitative you really have a blank canvas every time if you so choose to see it that way.

Marcel Reijans
Don Ottavio, **Don Giovanni**
Basilio, **Le nozze di Figaro**

29 oktober 2006
Inmiddels hebben we ook **Nozze di Figaro** op de planken staan en het verschil met **Don Giovanni** kan niet groter zijn!

Als je, zoals ik, in deze beide producties zit dan realiseer je je pas goed hoe Mozart en da Ponte erin geslaagd zijn om twee totaal verschillende werelden te creëren. En op hun beurt hebben Jossi Wieler en Sergio Morabito dit enorm goed begrepen en geconceptualiseerd. De karakterisering van mijn beide rollen (Don Ottavio en Basilio) is zo verschillend dat

het bijna voelt alsof ik aan schizofrenie lijd. Voor mij betekent het een enorme uitdaging om deze twee uiteenlopende karakters gestalte te geven. Ik verkeer in een geestelijke en artistieke spagaat en ik heb er zeer veel lol in. I am still enjoying the ride.

Charlotte Margiono
Donna Elvira, **Don Giovanni**
Marcellina, **Le nozze di Figaro**

30 oktober 2006
Twee producties tegelijkertijd in je bloed, stem en geheugen krijgen is geen makkelijke opgave! Inmiddels zijn we in de eindfase van de Mozart-serie aangekomen. Dat wil zeggen: het orkest heeft zich, na een lange periode met enkel pianobegeleiding, bij ons gevoegd. Meteen veert het hele gezelschap weer op. Voor ons zangers is de ondersteuning van een zo mooi apparaat natuurlijk onontbeerlijk!

Cora Burggraaf
Zerlina, **Don Giovanni**

20 november 2006
Nou, voor mij persoonlijk was dit ook een stap en een uitdaging om deze rol te spelen. Zo'n ongeneerde, zich "beschikbaar" opstellende vrouw heb ik nog niet eerder gespeeld op het podium! De eerste paar repetities vond ik een beetje gênant en vooral de scene met de riem (het duet tussen Leporello en Zerlina in de 2e acte – deze scene wordt door ons de 'SM-scene' genoemd) vond ik lastig. En toch, toen ik wat beter wist wat ik moest doen en begon te begrijpen wat Jossi dacht over Zerlina's karakter, begon ik er ook veel lol in te krijgen.

In 2006 heeft DNO de mogelijkheden van **nieuwe media** verkend, en DNO zal deze in 2007 verder ontwikkelen. De technieken van de nieuwe media ontwikkelen zich snel, en weer nieuwe mogelijkheden dienen zich aan. Inmiddels worden ook de inleidingen op de website en als podcast (iTunes) aangeboden.

Het streven is om de website nog aantrekkelijker te maken en nog beter te laten aansluiten op de wensen van het publiek. Ook wordt er gekeken naar de mogelijkheid van (live) video-streams via internet. Hier zijn de technische mogelijkheden echter ondergeschikt aan de bereidheid van kunstenaars en uitvoerenden om (een afspiegeling van) hun werk toonbaar te maken via de nieuwe media.

Ten slotte zijn de door DNO uitgegeven **programmaboeken** van de **Mozart | Da Ponte-trilogie**, ontworpen door DNO's vaste grafisch ontwerper Lex Reitsma, opgenomen in de lijst van de stichting De Best Verzorgde Boeken van 2006. De boeken zullen van 17 augustus tot en met 30 september 2007 worden geëxposeerd in het Stedelijk Museum CS te Amsterdam.

Ring SACD's

Der Ring des Nibelungen is een van de hoogtepunten in de geschiedenis van DNO en een mijlpaal in de internationale opvoeringsgeschiedenis van Wagners vierluik. De opvoeringen van 1999 zijn op dvd uitgebracht. Die van 2005 zijn vastgelegd op Multichannel Super Audio cd. De Amsterdamse **Ring** is daarmee de eerste complete **Ring** in de Super Audio geluidskwaliteit, en tevens de eerste volgens de Neue Richard Wagner Gesamtausgabe. Onder directe supervisie van dirigent Hartmut Haenchen zijn de live-(surround)opnamen met de topcast van 2005 (Linda Watson, Albert Dohmen en anderen) geperfectioneerd. De opname en de technische uitvoering waren in handen van de AVC-dienst van de Technische Organisatie Muziektheater.

Als reden voor het uitbrengen van de **Ring** op Super Audio cd noemt **Truze Lodder** op de eerste plaats de bijzonder hoge muzikale kwaliteit van de uitvoering in 2005:

Er waren positieve reacties van pers, publiek en zangers.

Het was een formidabele prestatie van het Nederlands Philharmonisch Orkest om de hele **Ring** te spelen.

Omdat er al dvd's bestaan van de eerste **Ring** uit het seizoen 1998-1999 en er toch de wens was om de tweede **Ring** uit 2005 vast te leggen, werd ditmaal gekozen voor een geluidsopname. Lodder benadrukt dat de opnames tot stand kwamen dankzij de mogelijkheden van de eigen AVC-dienst, die in samenwerking met dirigent Hartmut Haenchen tot een heel mooi eindresultaat

is gekomen. Zonder de professionele kennis en bevoegdheid van alle medewerkers had een dergelijk megaproject weinig kans van slagen gehad.

Dankzij de zeer actuele cast en de bijzondere vormgeving werden de Super Audio cd's van **Die Walküre** en **Siegfried** al tijdens de Bayreuther Festspiele 2006 goed verkocht.

Klaus Bertisch licht toe:

Deze opnames van de DNO-producties zijn vooruitstrevend te noemen. Linda Watson was bij ons Brünnhilde en zong deze rol in Bayreuth afgelopen zomer. Onze Wotan is in Bayreuth bovendien voor de zomer van 2007 gecast.

Bertisch noemt het idee om een eigen reeks op cd of dvd uit te brengen erg belangrijk:

Opera is een kunstvorm van het moment, een voorstellingsbezoek is relatief snel voorbij, maar je hebt toch ook de behoefte om wat je in de zaal ervaart vast te leggen.

De inmiddels verschenen recensies tonen aan dat er gesproken mag worden van een succesvol debuut van DNO als cd-producent:

Die Walküre SACD

De cast was zeer goed en het Nederlands Philharmonisch Orkest speelde onder Hartmut Haenchen alle vier de avonden allerfraaiest. [...] Dirigent Haenchen krijgt de eer de eerste opname te hebben gemaakt met de Neue Richard Wagner Gesamtausgabe op de lessenaar, wat deze cd's zelfs van historisch belang maakt. – *Het Parool*, oktober 2006

Siegfried SACD

Haenchens **Ring** is de eerste authentieke.

De opname is kernachtig en fris. En munt, met dank aan het uitgebreide navorswerk, uit door de doordachtheid van allerlei kleine details, ook in de zangpartijen! [...] Dat DNO ervoor koos de live-opnames uit te brengen op SACD is begrijpelijk; de ruimtelijkheid past uitstekend bij de eveneens ruimtelijke opzet van de productie. – *NRC Handelsblad*, maart 2007

DVD Lady Macbeth van Mtsensk

DNO heeft in 2006 voor het eerst zonder de NPS een opera op dvd uitgebracht. **Truze Lodder** legt uit waarom:

De NPS had alle aandacht gericht op de **Mozart | Da Ponte-trilogie** en zag daarom geen mogelijkheden om ook nog een opname te maken van **Lady Macbeth van Mtsensk**. We hadden wel het idee dat het belangrijk was om de samenwerking tussen DNO, Mariss Jansons en het Concertgebouworkest vast te leggen. Het was voor ons tamelijk ingewikkeld om het voor elkaar te krijgen, maar dankzij de samenwerking met Opus Arte is het toch gelukt.

Alleen Stalins conclusie ('chaos in plaats van muziek') zal De Nederlandse Opera niet hebben gedeeld, in juni bij een van de beste producties uit haar geschiedenis. De oneindig gedetailleerde regie was van Martin Kušej. KCO-chef Mariss Jansons onthulde van elk krasje en kreuntje de melodische essentie. De sopraan Eva-Maria Westbroek brak door met schitterende mixturen van liefdesverlangen, arrogantie en slachtofferschap. De prachtige close-ups op dvd bewijzen dat het óók de voorstelling was van de bas Vaneev [...] – *de Volkskrant*, december 2006

Ook op de dvd die nu van de productie is gemaakt, maken Westbroek, het koor en het KCO weer veel indruk. [...] Zwaar ontroerend is bijvoorbeeld te zien hoe Westbroek de tranen niet kan inhouden als haar bij het slotapplaus een stormachtig enthousiasme ten deel valt' –

Het Parool, november 2006

Vooruitblik producties

Het seizoen 2007 2008 opent met een complete cyclus van de opera's van Monteverdi, in de baanbrekende regie van **Pierre Audi** uit de jaren negentig. Deze producties van DNO waren zo succesvol dat ze niet alleen in Amsterdam meermaals werden opgevoerd, maar ook hun weg naar het buitenland vonden.

Zo stond **L'incoronazione di Poppea** in het najaar van 2006 nog in Los Angeles. In 1997 was **Il ritorno d'Ulisse in patria** in Los Angeles reeds te bewonderen:

No director has ever made Monteverdi seem so urgent or so contemporary – *San Francisco Examiner*

In 1993 maakte het publiek in New York al kennis met deze productie:

This is opera as music drama, and an experience not to be missed – *New York Post*

De producties van **L'Orfeo**, **L'incoronazione di Poppea** en **Il ritorno d'Ulisse in patria** zijn inmiddels ook op dvd verschenen en gaan aan het begin van het seizoen 2007/2008 voor het eerst daags na elkaar in première. Bijzonder is dat bovendien een nieuwe avondvullende voorstelling in de Westergasfabriek geprogrammeerd is onder de titel **Madrigalen**, waarin naast de enige bewaard gebleven aria uit Monteverdi's opera **Arianna** – het **Lamento** – ook **Il ballo delle Ingrate** en de reprise van **Il combattimento di Tancredi e Clorinda** (eveneens op dvd uitgebracht) worden uit-gevoerd. Zo kan men alle bewaard gebleven muziekdramatische werken van Monteverdi in vier avonden beleven.

DNO heeft geschiedenis geschreven door de Monteverdi-opera's zowel eigentijds als tijdloos te presenteren. Dankzij een cyclische uitvoering wordt het uitzonderlijke karakter van deze producties benadrukt.

L'Orfeo

Il barbiere di Siviglia

Gioacchino Rossini 1792 1868

14 voorstellingen in Het Muziektheater Amsterdam en
4 voorstellingen in Grand Théâtre de Luxembourg, Luxemburg

muzikale leiding
Julian Reynolds
regie/decor/kostuums
Dario Fo
instudering
Saskia Boddeke

Il Conte d'Almaviva
Antonino Siragusa
Bartolo
Donato di Stefano
Rosina
Silvia Tro Santafé
Figaro
Angelo Veccia
Basilio
Giovanni Furlanetto
Fiorello/Un ufficiale
Roger Smeets
Berta
Angelina Ruzzafante

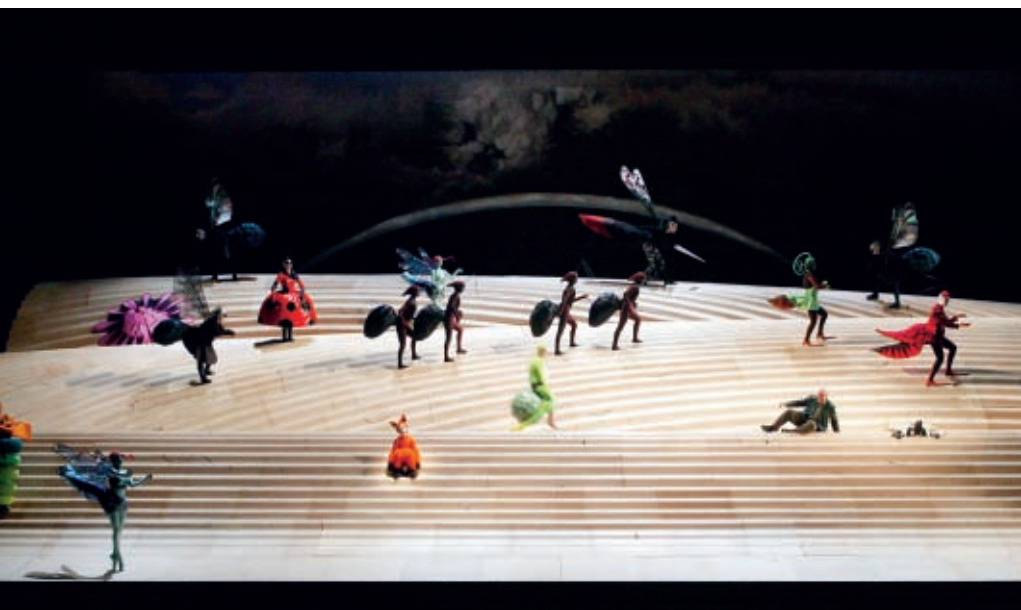
orkest
Nederlands Kamerorkest
koor
Herenkoor van
De Nederlandse Opera
instudering
Brian Fieldhouse

Voor de allerlaatste keer werd in januari en juni 2006 **Il barbiere di Siviglia** in de onvergetelijke regie uit 1989 van de beroemde Italiaanse theatermaker en Nobelprijswinnaar Dario Fo op de planken van Het Muziektheater gebracht. Na talloze gastvoorstellingen binnen en buiten Europa kwam de productie weer terug bij De Nederlandse Opera, in combinatie met gastvoorstellingen in Luxemburg. Daarna werd ze verkocht aan de Los Angeles Opera.

Wonderbaarlijk hoe goed deze regie de tand des tijds doorstaan heeft. Dario Fo heeft de taal van Rossini zo goed begrepen dat muziek en encenering naadloos op elkaar aansluiten. Niet alleen verloopt alles op het toneel in het ritme van de muziek, ook het soort vrolijkheid [...] komt overeen met het luchtige karakter van de muziek. [...] Dirigent Julian Reynolds [...] zorgde voor lichtvoetigheid en energie. Het Nederlands Kamerorkest speelde met veel vaart. – *Trouw*, januari 2006

Het sluwe vosje

Leoš Janáček 1854 1928

9 voorstellingen in Het Muziektheater

muzikale leiding
Ingo Metzmacher
regie
Richard Jones
decor/kostuums
Antony McDonald
licht
Matthew Richardson
movement director
Philippe Giraudeau
dramaturgie
Klaus Bertisch

Revírník (Boswachter)
Dale Duesing
Paní Revírníková
(Boswachtersvrouw)
Ellen van Haaren
Rechtor (Schoolmeester)
Alexandre Kravets
Faráf (Pastoor)
Clive Bayley
Jezevec (Das)
Alexander Vassiliev
Harašta, stroper
Robert Poulton
Pásek, waard
Tom Haenen
Paní Pásková, waardin
Annett Andriesen
Bystrouška
(Het sluwe vosje)
Rosemary Joshua
Lišák (Vos)
Natascha Petrinsky

Frantík
Tomoko Makuuchi
Pepík
Charlotte Riedijk
Lapák, hond
Monique Scholte
Kohout (Haan)
Pascal Pittie
Datel (Specht)
Corinne Romijn
Sova (Uil)
Marion van den Akker
Chocolka, hen
Priti Coles
Komár (Mug)
Terence Mierau
Sojka (Vlaamse gaai)
Ineke Berends
Kobylka (Sprinkhaan)
Noris Hrabar
Crvček (Krekel)
Maartje de Lint

orkest
Radio Filharmonisch
Orkest
koor
Koor van
De Nederlandse Opera /
De Kickers van
Muziekschool Waterland
instudering
Winfried Maczewski /
Jan Maarten Koeman

Met het verhaal van het jonge vosje dat door de boswachter gevangen wordt, ontsnapt, verliefd wordt en een gezin sticht, en uiteindelijk door een stroper gedood wordt, schiep Janáček zijn meest onconventionele werk. Ter verbeelding van de eeuwige kringloop heeft hij een dierenwereld gecreëerd die het natuurgebeuren representeert en toch parallellen vertoont met het menselijk bestaan. Het bezetten van de talrijke mensen- en dierenrollen in deze nieuwe productie van **Richard Jones** werd mogelijk gemaakt door een groot aantal zangers, onder wie veel Nederlanders. DNO's chef-dirigent **Ingo Metzmacher** leidde het Radio Filharmonisch Orkest.

Het sluwe vosje noemt dramaturg **Klaus Bertisch** een hoogtepunt van het seizoen, omdat de opera een succes was terwijl Janáček door het publiek vaak nog te weinig wordt gewaardeerd:

Deze productie had veel diepgang, hij raakte de ziel en je voelde de emotie. Daar was ik erg blij mee, want dat is precies wat opera tot zo'n sterke kunstvorm maakt.

Here is another triumph for De Nederlandse Opera, a company that presently seems able to do no wrong. [...] Director Richard Jones [...] should share top billing for this inspired production. Musical director Ingo Metzmacher shows again his versatility, conducting with affection and fluidity.

– *Opera Now*, mei/juni 2006

Cavalleria rusticana

Pietro Mascagni 1863 1945

Pagliacci

Ruggero Leoncavallo 1875 1919

10 voorstellingen in Het Muziektheater

muzikale leiding

Carlo Rizzi

Aldert Vermeulen

regie

Guy Joosten

decor

Johannes Leiacker

kostuums

Klaus Bruns

licht

Davy Cunningham

movement director

Andrew George

dramaturgie

Luc Joosten

Santuzza

Carol Vaness

Janny Zomer

Lola

Tania Kross

Turiddu

Zoran Todorovich

Alfio

Željko Lučić

Mamma Lucia

Livia Budai

Nedda

Ana Maria Martinez

Canio

Dennis O'Neill

Tonio

Željko Lučić

Peppe

Riccardo Botta

Silvio

Kyle Pfortmiller

Contadino 1

Robert Kops

Contadino 2

Harry Teeuwen

orkest

Nederlands

Philharmonisch Orkest

koor

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering

Bernard McDonald

Liefde, jaloezie en moord zijn de belangrijkste ingrediënten van deze beide werken, die samen de beroemdste tweeling uit de operageschiedenis vormen. In **Cavalleria rusticana** staat ongetemde Siciliaanse passie in scherp contrast met diepe gelovigheid, terwijl **Pagliacci** zijn spanning vooral ontleent aan de confrontatie van het dagelijks leven met de kunstmatige wereld van de commedia dell'arte. Regisseur van deze nieuwe productie was **Guy Joosten**; **Carlo Rizzi** stond voor het Nederlands Philharmonisch Orkest.

Cavalleria rusticana | **Pagliacci** betrof een overname van een originele productie van het Aalto Theater in Essen uit 2004. Voor de productie in 2006 heeft regisseur Guy Joosten het concept verbeterd en aangepast aan de grote mogelijkheden van Het Muziektheater. Hij creëerde daarmee in feite een geheel nieuwe encscenering.

Guy Joosten tekende voor de regie, en ondanks diens goede en evenwichtige renovatie van de draaiboeken bleef de Jordaan gelukkig ook in Het Muziektheater alom aanwezig. Dat lag dan vooral aan dirigent Carlo Rizzi (vooral op dreef in **Pagliacci**), het puike Nederlands Philharmonisch Orkest, het uitstekende Koor van De Nederlandse Opera en aan de voortreffelijk gecaste solisten. [...] Dat alles maakt dat het publiek, ook dat uit de Jordaan, een topavond heeft. – *Trouw*, maart 2006

Dazu ist ein beeindruckend typengerechtes Ensemble zu erleben, das in aufwändigem Spiel die Klischees pointiert und sängerisch glänzt. [...] Das Amsterdamer internationale Publikum weiß das hohe Niveau zu schätzen, ist permanent gespannt (keine Huster!) und jubelt alle Beteiligten. – *www.opernnetz.de*, maart 2006

Elektra

Richard Strauss 1864 1949

8 voorstellingen in Het Muziektheater

muzikale leiding
Ingo Metzmacher
regie
Willy Decker
instudering
Wim Trompert
decor/kostuums
Wolfgang Gussmann
licht
Hans Toelstede
dramaturgie
Klaus Bertisch

Klytämnestra
Felicity Palmer
Elektra
Nadine Secunde
Chrysothemis
Gabriele Fontana
Aegisth
Donald Kaasch
Orest
Gerd Grochowski
Der Pfleger des Orest
Frans Mazura
Die Vertraute
Iris Giel
Die Schleppträgerin
Hiroko Mogaki

Ein junger Diener
Doug Jones
Ein alter Diener
Jan Alofs
Die Aufseherin
Janice Cairns
1. Magd
Claire Powell
2. Magd
Rebecca de Pont Davies
3. Magd
Margriet van Reisen
Yvonne Schiffelers
4. Magd
Ellen van Haaren
5. Magd
Abbie Furmanky

orkest
**Nederlands
Philharmonisch Orkest**
koor
**Toonkunstkoor
Amsterdam**
instudering
Boudewijn Jansen

Strauss' librettist Hofmannsthal legde het accent op de duistere, mythische krachten van het Griekse drama waarin Elektra de centrale rol heeft. Zij wil de moord op haar vader Agamemnon wreken, die haar moeder Klytaemnestra destijds heeft begaan als vergelding voor de offerdood van haar dochter Iphigeneia. Het korte, maar overweldigende werk markeert het begin van een hechte samenwerking tussen componist en librettist. In deze tweede reprise van Willy Deckers productie uit 1996 waren de hoofdrollen nieuw bezet. Ingo Metzmacher leidde het NedPhO.

De indrukwekkende encscenering van Willy Decker [...] heeft nog geen millimeter aan kracht ingeboet. [...] Sopraan Nadine Secunde is een ronduit formidabele Elektra, die zowel op de talrijke angstaanjagend intense momenten als op de schaarse intieme, bijna liedachtige momenten ten volle overtuigt. Chrysothemis krijgt de mooiste zanglijnen. Gabriele Fontana deed ze alle eer aan [...]. Felicity Palmer was een schitterende Klytämnestra, met als hoogtepunt haar monoloog over haar gruwelijke nachtmerries. [...] Ingo Metzmacher doorgronde de orkestrale geselingen en strelingen volledig en liet het Nederlands Philharmonisch Orkest grandioos klinken. – *Het Parool*, april 2006

Simon Boccanegra

Giuseppe Verdi 1813 1901

9 voorstellingen in Het Muziektheater

muzikale leiding
Ingo Metzmacher
regie
Peter Mussbach
decor
Erich Wonder
kostuums
Andrea Schmidt-Futterer
licht
Alexander Koppelman

Simon Boccanegra
Arzrej Dobber
Jacopo Fiesco
(Andrea)
Roberto Scandiuzzi
Paolo Albiani
Marco Vratogna
Pietro
Roberto Accurso

Maria Boccanegra
(Amelia Grimaldi)
Angela Marambo
Gabriele Adorno
Alfredo Portilla
Un capitano dei balestrieri
Rudi de Vries
Un' ancella di Amelia
Klara Uleman

orkest
**Rotterdams
Philharmonisch Orkest**
koor
**Koor van
De Nederlandse Opera**
instudering
Thomas Eitler

De opera over de doge van Genua is inhoudelijk gezien misschien wel Verdi's meest gecompliceerde werk. Hoe dicht politiek en menselijk leed naast elkaar liggen, maakt de fijnzinnige muziek navoelbaar, die aan het eind van elk bedrijf tot een imposante koorscène uitgroeit. **Ingo Metzmacher** koos dit meeslepende werk vanwege het symfonische karakter: voor een orkest valt er veel eer aan te behalen. **Peter Mussbach** was de regisseur van deze nieuwe productie.

Na de meer traditionele benadering in de productie die DNO in 1989 op de planken bracht, was het in 2006 tijd voor een nieuwe encensering door een vooruitstrevende regisseur. Peter Mussbach koos voor Verdi's meest mysterieuze opera een specifieke aanpak waarbij hij een geheugenlandschap ontwierp, waarin de historische situatie op te vatten was als een innerlijk proces van het onbewustzijn.

Ingo Metzmacher leidt het uitstekend spelende Rotterdams Philharmonisch Orkest. [...] Mooi is het door elkaar lopen van schijn en werkelijkheid, van verleden en heden, van dood en leven. De levende personages worden schimmen, de dode Maria beheerst de scène steeds realistischer. Uiteindelijk is de conclusie dat de encensering van Mussbach naar bedoelingen en uitwerking zeker niet slecht is en soms interessant en intrigerend. [...] Metzmacher bouwt de scène in de raadzaal indrukwekkend op. – *NRC Handelsblad*, mei 2006

De Peter Mussbach on n'attendait certes pas une vision traditionnelle de **Simon Boccanegra**. Le metteur en scène allemand n'a pas reçu notre attente: rien, sur le plateau, n'indique que nous sommes à Gênes, ni même que nous assistons à la représentation de l'un des opéras les plus complexes de Verdi. Et pourtant, tout fonctionne à merveille, par la grâce d'une direction d'acteurs tellement pertinente qu'on en oublie le caractère anonyme du décor et des costumes. – *Magazine Opéra*, september 2006

After Life

Michel van der Aa 1970

6 voorstellingen in het Muziekgebouw aan 't IJ

muzikale leiding

Otto Tausk

regie

Michel van der Aa

scenografie

Dries Verhoeven

kostuums

Robby Duiveman

licht

Mark Truebridge

dramaturgie

Klaus Bertisch

video-ontwerp

Peter Wilms

geluid

Clare Gallagher

Aiden

Roderick Williams

Mr. Walter

Richard Suart

Sarah

Yvette Bonner

Ilana

Margriet van Reisen

Chief

Claron McFadden

Killian

Karl Daymond

Mike Clark

Mitchell Sandler

Bryna Pullman

Helena Rasker

rolverdeling

videoprojecties

Tessa

Tessa Marwick

Juul

Juul Muller

Flint

Flint Louis Hignett

Bert

Bert Hornback

Kira (jonge leeftijd)

Esther Jager

Kira (oudere leeftijd)

Dee Jager

orkest

Asko Ensemble

Ter bevordering van de Nederlandse muziek presenteert DNO regelmatig een nieuw werk van een hedendaagse Nederlandse componist. Ditmaal betrof het de wereldpremière van **After Life** van Michel van der Aa. Gebaseerd op de gelijknamige film van Hirokazu Kore-Eda, laat de opera ons kennismaken met mensen die na het aardse bestaan in de 'hemel' opgenomen moeten worden. Hun belangrijkste herinnering mogen ze in de vorm van een film nog één keer beleven en dan meenemen naar de eeuwigheid. Door de combinatie van gespeelde actie en film, livemuziek en elektronica ontstaat een complexe structuur, terwijl het werk zijn helderheid en eenduidigheid weet te bewaren. De componist was tevens de regisseur; **Otto Tausk** leidde het Asko Ensemble.

Met **After Life** werd volgens **Pierre Audi** een risico genomen door de wereldpremière van een werk van een jonge Nederlandse componist te programmeren. De opera, waarmee het Holland Festival werd geopend, werd echter een groot succes. Michel van der Aa wordt inmiddels ook in het buitenland gezien als een uniek talent en heeft vele prijzen op zijn naam staan.

Hein Mulders beschouwt **After Life** als een geslaagde productie omdat het een eigentijdse vorm van muziektheater is, waarin middelen gebruikt worden die niet tot de traditionele opera-ingrediënten behoren:

Michel van der Aa is the hottest property in Dutch music at the moment... Van der Aa's piece combines the imaginary with the real, intercutting the fictional operatic action with documentary video interviews. – *The Guardian*, juni 2006

Lady Macbeth van Mtsensk

Dmitri Sjostakovitsj 1906 1975

9 voorstellingen in Het Muziektheater

muzikale leiding

Mariss Jansons

regie

Martin Kušej

decor

Martin Zehetgruber

kostuums

Heide Kastler

licht

Reinhard Traub

dramaturgie

Marion Tiedtke

Boris Timofejevitsj

Izmajlov

Anatoli Kotsjerga

Zinovj Borisovitsj

Izmajlov

Ludovit Ludha

Katerina Lvovna Izmajlova

Eva-Maria Westbroek

Sergej

Christopher Ventris

Aksinja/Dwargarbeidster

Carole Wilson

Sjofele arbeider

Alexandre Kravets

Commissaris/Sergeant

Nikita Storojev

Pope/Bewaker

Alexander Vassiliev

Onderwijzer

Valentin Jar

Sonjetka

Lani Poulson

Oude dwargarbeider

Vladimir Vaneev

orkest

Koninklijk

Concertgebouworkest

koor

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering

Winfried Macewski

Een nieuwe productie van Sjostakovitsj' opera **Lady Macbeth van Mtsensk** werd door DNO geprogrammeerd als eerbetoon aan de componist in diens 100ste geboortjaar. **Lady Macbeth van Mtsensk** is een sleutelwerk in het twintigste-eeuwse Russische repertoire. Hoever kan een mens gaan omwille van de liefde? Katerina Izmajlova deinst niet terug voor twee moorden; als ze geen uitweg meer ziet, volgt er nog een derde en pleegt zij zelfmoord. Soms subtiel, soms zeer rechtstreeks maakt Sjostakovitsj hartstocht en erotische extase in zijn muziek hoorbaar. In de orkestbak zat het Koninklijk Concertgebouworkest onder leiding van hun chef-dirigent **Mariss Jansons**, die evenals regisseur **Martin Kušej** bij DNO debuteerde.

Voor **Lady Macbeth van Mtsensk** werd de relatie gelegd tussen DNO en **Mariss Jansons**, chef-dirigent van het Koninklijk Concertgebouworkest. **Pierre Audi** hoopt dat DNO in de toekomst vaker gaat samenwerken met hem en het orkest. Hij noemt het tevens een belangrijke stap dat de dvd van **Lady Macbeth van Mtsensk** voor het eerst zonder hulp van een televisieomroep is gerealiseerd.

Hein Mulders noemt **Lady Macbeth van Mtsensk** het grote hoogtepunt van het seizoen 2005 2006.

Er waren topingrediënten: een uitzonderlijke Jansons, een wereldprestatie van Eva-Maria Westbroek en een goede rolbezetting. Het is een legendarisch monument geworden, waarover ook internationaal nog steeds wordt gesproken.

Peter de Caluwe deelt deze mening:

Voor mij was 2006 het jaar van **Lady Macbeth** en van het langverwachte debuut van Eva-Maria Westbroek bij DNO, en dat in een schitterende nieuwe rol met een grandioos resultaat. Wat men noemt een droomdebuut. Het zal me nog lang heugen.

Dat de Let [Mariss Jansons] een orkestbak kan veranderen in een diamantslijperij, weten we sinds [...] Jansons' sensationele debuut bij De Nederlandse Opera. [...] Er waren meer factoren [...] maar het leeuwendeel van de ovaties [...] was terecht geadresseerd aan Jansons, Westbroek en Kušej. [...] Westbroek schittert in haar pogingen Katerina's lichtzinnigheid te koppelen aan een duister soort doorzettingsvermogen. Ze zet grote vocale charmes in bij haar arioso over veulens en katjes, laat liefdeslyriek de vrije loop en beweegt zich in de slotakte naar een adembenemende apotheose. – *de Volkskrant*, juni 2006

On ne pouvait rêver, pour honorer Chostakovitch dont on commémore le 100e anniversaire de la naissance, plus bel hommage que celui que lui rend le Nederlandse Opera en présentant une **Lady Macbeth de Mtsensk** pleine de bruit et de fureur. [...] Mariss Jansons [...] montre que cette musique et ses subtilités n'ont pas de secret pour lui. [...] Le prestige du Concertgebouw n'est pas usurpé. [...] Martin Kušej réalise une mise en scène sobre et expressive. [...] La triomphatrice de cette production est la soprano Eva-Maria Westbroek, qui montre dans Katerina [...] l'étendue de son talent. Vocalement, elle est irréprochable tant dans les nuances de l'amour que dans l'hystérie de la passion. La distribution dans laquelle se distingue le ténor anglais Christopher Ventris qui chante [Sergay], l'amant, est très homogène et contribue à cette éclatante réussite. – *Le Figaro*, juni 2006

Capriccio

Richard Strauss 1864 1949

8 voorstellingen in Het Muziektheater

muzikale leiding
Hartmut Haenchen
regie
Andreas Homoki
decor
Frank Philipp
Schlössmann
kostuums
Mechthild Seipel
belichting
Franck Evin
dramaturgie
Klaus Bertisch

Die Gräfin
Gabriele Fontana
Der Graf, ihr Bruder
Olaf Bär
Flamand, ein Musiker
Rainer Trost
Olivier, ein Dichter
Dietrich Henschel
La Roche, Theaterdirektor
Jan-Hendrik Rootering
Die Schauspielerin
Clairon
Anke Vondung

Monsieur Taupe
Waldemar Kmentt
Eine italienische Sängerin
Lynette Tapia
Ein italienischer Tenor
John Osborn
Der Haushofmeister
Franz Mazura

Acht Diener
Jeroen de Vaal
Harry Teeuwen
Ruud Fiselier
Jan Polak
Jeroen van Glabbeek
Pascal Pittie
Terence Mierau
Wojtek Okraska

orkest
Nederlands
Philharmonisch Orkest

'Tekst of muziek?' – zo luidt de kernvraag van Richard Strauss' laatste, vrolijke opera. De twee kunsten worden gepersonifieerd door de dichter Olivier en de musicus Flamand, die beiden naar de gunsten van gravin Madeleine dingen. Er ontwikkelt zich een boeiend spel, waarin de theoretische en erotische besognes van de personages elkaar vaak op komische wijze doorkruisen. DNO bracht als opening van het seizoen 2006 2007 de reprise van Andreas Homoki's stijlvolle en geestige productie uit 2000.

Capriccio, met **Hartmut Haenchen** en het Nederlands Philharmonisch Orkest in de bak, was volgens **Pierre Audi** een buitengewoon hoogstaande reprise. Hij geeft aan dat het een hoogtepunt van de Haenchen-periode bij DNO markeerde. De seizoensoening was een hommage aan de voormalige chef-dirigent van DNO, die in 1993 eveneens met het NedPhO de opening van het seizoen voor zijn rekening nam met de reprise van **Parsifal**.

Ook nu zat het Nederlands Philharmonisch Orkest onder Hartmut Haenchen in de bak. Met hem heeft het orkest de afgelopen jaren een instinct ontwikkeld waarmee deze muziek met een schat aan genuanceerde klankkleuren als vanzelfsprekend tot leven komt. [...] Gabriele Fontana zingt de hoofdrol van de Gräfin met de onweerstaanbaar afstandelijke aantrekkelijkheid van de ware muze. Tegenover haar staan de tenor Rainer Trost als de componist en de bariton Dietrich Henschel als de dichter. Stemmen die het dilemma van de muze verklaren. [...] De heren uit het Koor van De Nederlandse Opera zijn als de dienaren de dartelende parels van deze productie. – *Noordhollands Dagblad*, september 2006

3 x 10 voorstellingen in Het Muziektheater, waarvan 24 in 2006

muzikale leiding
Ingo Metzmacher
 regie / dramaturgie
Jossi Wieler
Sergio Morabito

orkest
Nederlands Kamerorkest
 koor
Koor van De Nederlandse Opera
 instudering
Martin Wright

decor
Barbara Ehnes
 kostuums
Anja Rabes
 licht
David Finn
 video *Le nozze di Figaro*
Chris Kondek

Così fan tutte

Fiordiligi
Sally Matthews
 Dorabella
Maite Beaumont
 Guglielmo
Luca Pisoni
 Ferrando
Norman Shankle
 Despina
Danielle de Niese
 Don Alfonso
Garry Magee

gitaar
Martin Kaaij
Andrew Maginley

Don Giovanni

Don Giovanni
Pietro Spagnoli
 Il Commendatore
Mario Luperi
 Donna Anna
Myrtò Papatanasu
 Don Ottavio
Marcel Reijans
 Donna Elvira
Charlotte Margiono
 Leporello
José Fardilha
 Masetto
Roberto Accurso
 Zerlina
Cora Burggraaf
 La Commendatrice
Peter Lockwood

Le nozze di Figaro

Il Conte di Almaviva
Garry Magee
 La Contessa di Almaviva
Celia Costea
 Susanna
Danielle de Niese
 Figaro
Luca Pisoni
 Cherubino
Maite Beaumont
 Marcellina
Charlotte Margiono
 Bartolo
Mario Luperi
 Basilio
Marcel Reijans
 Don Curzio
Norman Shankle
 Barbarina
Channa Malkin
 Floor van der Sluis
 Antonio
Roberto Accurso

DNO heeft op unieke wijze een bijdrage geleverd aan het Mozart-jaar 2006: op achtereenvolgende avonden werden drie nieuwe producties van **Così fan tutte**, **Don Giovanni** en **Le nozze di Figaro** opgevoerd, een huzarenstuk dat in geen enkel ander operahuis is vertoond. **Così fan tutte** is een intiem, liefdespsychologisch kamerspel. De geliefden zijn jong, ze hebben nog geen verleden; de toekomst ligt voor hen nog open. In **Don Giovanni** zijn de personages gevangen in hun eigen verleden: ze worden erdoor gekweld en zijn erdoor getekend, maar kunnen zich er niet van losmaken. De enige die er permanent voor op de vlucht is, is Giovanni. Het verleden speelt ook in **Le nozze di Figaro** een belangrijke rol, maar lijkt hier succesvol te zijn verdrongen. Alle figuren zijn ingesponnen in een netwerk van afhankelijkheden en verplichtingen, dat hen van elke spontane bewegingsvrijheid berooft. Wie zich niet aanpast, is reddeloos verloren. Met de **Nozze** lijken we in ons

eigen heden te zijn aanbeland. We herkennen onszelf in de gedrag patronen van de getoonde personages.

Alle delen van deze **Mozart | Da Ponte-trilogie** werden geregisseerd door **Jossi Wieler** en **Sergio Morabito**, die bij DNO in 2004 opzien baarden met Mozarts **Lucio Silla**. Dit regisseurskoppel geldt als een van de meest succesvolle van de laatste jaren. Na twintigste-eeuwse werken als **Die tote Stadt**, **The Bassarids** en **Het sluwe vosje** deed **Ingo Metzmacher** een stap terug in de tijd met het dirigeren van het Nederlands Kamerorkest in werken van Mozart.

Pierre Audi benadrukt dat de **Mozart | Da Ponte-trilogie** bedoeld was als een provocerend project. DNO heeft begin jaren negentig prestigieuze en geliefde, maar traditionele producties gerealiseerd van de drie **Mozart | Da Ponte**-opera's, die later in reprise zijn gegaan. In 2006, het internationale Mozart-jaar, was de tijd rijp om producties te maken die dramaturgisch meer de diepte ingaan, die fris zijn en die dichter bij hedendaagse gevoelens staan. Een jong regieduo dat een onconventionele blik op de opera's had, realiseerde voor de trilogie een eigentijdse encenering die zich afspeelt in verschillende tijdspannen. De drie producties zullen in de toekomst hernomen worden.

Audi geeft tevens aan dat de **Mozart | Da Ponte-trilogie** de ervaring gaf van een festival, omdat de opera's daags na elkaar in première gingen, een buitengewone gebeurtenis die voor DNO spannend was. De vier delen van Wagners **Ring** gingen eerder bij DNO binnen een week in première en het komend seizoen gebeurt hetzelfde met de **Monteverdi-cyclus**. Dit is een voorbeeld van wat DNO uniek maakt in de operawereld.

Klaus Bertisch beschrijft de aanpak van de drie opera's als gedurfd en grensverleggend voor DNO:

We hebben laten zien dat DNO drie opera's naast elkaar kan uitbrengen. **Così fan tutte**, **Don Giovanni** en **Le nozze di Figaro** zijn alle drie op een eigen manier geslaagd. Vooral **Don Giovanni** was een gedurfde productie.

De **Mozart | Da Ponte-trilogie** heeft **Hein Mulders** meegemaakt vanaf de eerste repetitie tot de laatste voorstelling. Het viel hem op dat de cast maandenlang professioneel en inspirerend met de opera's bezig is geweest:

De bezetting was uitstekend, met zangers uit alle windstreken die samen een band kregen en voor een goede sfeer zorgden.

Volgens Mulders bieden de uitzendingen op televisie een extra dimensie:

De producties werken goed in combinatie met nieuwe media en verdienen het om hernomen te worden.

Peter de Caluwe voegt daaraan toe:

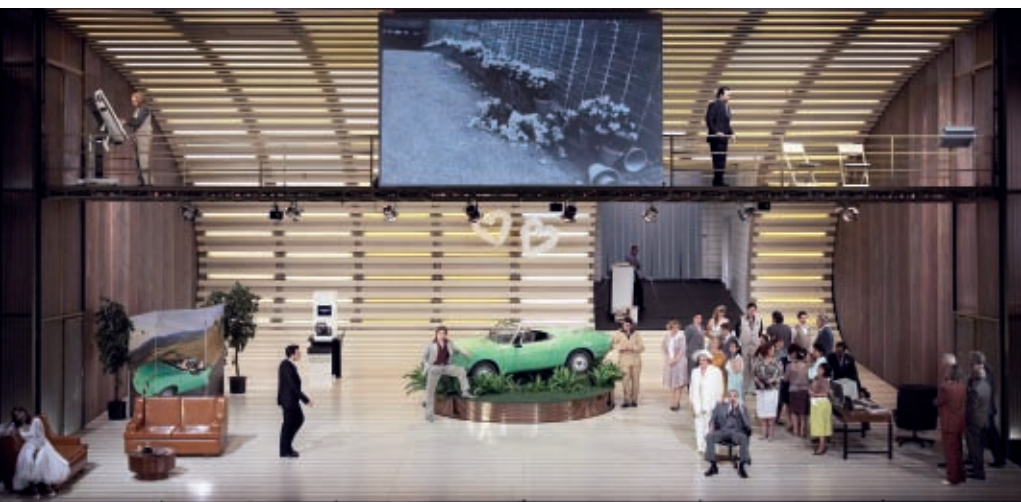

Een schitterende Sally Matthews in haar roldebuut als Fiordiligi. Naast haar vielen mij vooral Maite Beaumont als Dorabella en Cherubino op, evenals Luca Pisaroni als Figaro en Guglielmo, en uiteraard dé Amsterdamse ontdekking: Danielle de Niese als een onovertroffen Susanna en Despina.

Uniek van opzet en vaak totaal anders dan de gebruikelijke enceneringen is de Mozart-cyclus waarmee De Nederlandse Opera het Mozart-jaar 2006 afsluit. [...] Gisteravond ging **Così** in première, met veel publieke bijval voor de zangers, onder wie Sally Matthews (Fiordiligi), in haar grote aria's de ster van de avond. Maar er was ook unaniem bravogeroep voor de regisseurs Jossi Wieler en Sergio Morabito.[...] Deze **Così** is [...] onderhoudend, komisch en fijnzinnig gedetailleerd. [...] De actualisering naar een recent verleden heeft hier een bijzonder complement in de muzikale uitvoering onder leiding van Ingo Metzmacher. Her en der is met wat knip- en fileerwerk de handeling flitsender gemaakt. – *NRC Handelsblad*, november 2006

Am besten gelingt die szenisch-musikalische Korrespondenz im **Don Giovanni**, dem die Regisseure eine [...] gedankliche Logik und spielerische Präsenz geben, wie ich sie so stringent und zwingend eigentlich noch nie erlebt habe. [...] Der Mythos Giovanni wird lebendig in einer geisterhaften Erscheinung die durch alle imaginären (Schlafzimmer-)Wände gehen kann, immer da ist, aber lustlos, weil sie alle Situationen schon hundertfach erlebt hat – bis auf eine: den erregend neuen 'Quickie' mit Zerlina. Pietro Spagnoli singt und spielt das mit erschreckender, zynischer Klarheit. – *Salzburger Nachrichten*, november 2006

De derde opera, **Le nozze di Figaro**, speelt zich af in de showroom van een autodealer. Bij de actualisering is het oorspronkelijke spanningsveld tussen adel en bedienden afgevlakt tot hedendaagse verhoudingen. Toch hebben de regisseurs nu wel ingenieuze oplossingen gevonden die niet in strijd zijn met tekst en muziek. [...] De meeste zangers komen in **Le nozze** beter tot hun recht, met een hartveroverende Danielle de Niese (Susanna) en een fraai maar bijna voortdurend forte zingende Luca Pisaroni (Figaro) als aanvoerders. – *De Telegraaf*, november 2006

Memory hin, Gesamtkunstwerkliches her: So gab's das noch nie. Die drei Da Ponte-Opern an drei Abenden hintereinander, mit **Don Giovanni** als Filetstück, als "roter Billardkugel", wie Ingo Metzmacher, der Dirigent, es im Vorfeld sportlich formulierte. Und ganz gleich, ob man jenem Dreierpack nun tatsächlich einen vitalen Mehrwert, einen Überschuss an Tiefblick und Erkenntnis zubilligen will oder doch eher die athletische Kraftprobe darin wittert, das Circensisch-Spektakelnde: Der Amsterdamer Oper dürfte einer der Höhepunkte des Mozartjahres sicher sein. – *Der Tagesspiegel*, november 2006

The succesful Swiss-German directors Jossi Wieler and Sergio Morabito made a trilogy out of these operas about love, marriage and adultery, without denying the different natures of each. **Così fan tutte** is set in the 1950s with a lot of poodle skirts and hair grease, and stars British soprano Sally Matthews as Fiordiligi. The second opera, **Don Giovanni** has the gloomy atmosphere of a horror film, and the stage is piled with dozens of beds – ready to serve the Don, an infamous womanizer. A standout is the young Dutch soprano Cora Burggraaf as Zerlina. And in **The Marriage of Figaro**, we find ourselves in a car dealership, owned by Count Almaviva. [...] **Figaro** features excellent performances by Maite Beaumont as Cherubino and the baritone Luca Pisaroni, as a breathtaking Figaro. – *The Wall Street Journal*, december 2006

Producties en bezoekers in Amsterdam

Producties in Het Muziektheater	Aantal voorstellingen	Aantal bezoekers
Il barbiere di Siviglia	14	22.435
Het sluwe vosje	9	14.123
Cavalleria rusticana Pagliacci	10	15.876
Elektra	8	12.788
Simon Boccanegra	9	13.503
Lady Macbeth van Mtsensk	9	14.440
Capriccio	8	11.442
Mozart Da Ponte-trilogie	24	37.906
Totaal in Het Muziektheater	91	142.513
Muziekgebouw aan 't IJ		
After Life	6	4.036
Totaal	97	146.549

Daarnaast werden er vier voorstellingen van **Il barbiere di Siviglia** in Luxemburg gespeeld. Deze voorstellingen waren met in totaal 3.772 bezoekers uitverkocht.

Financieel verslag

Zakelijk beleid

Dankzij 3% hogere opbrengsten en 3% lagere kosten is het resultaat aanzienlijk positiever dan begroot. Hogere opbrengsten zijn gerealiseerd door hoger dan begroot uitgevallen recettes en extra inkomsten uit verkoop en verhuur van bestaande producties. Het is al jaren onze intentie dat DNO-producties toegankelijk zijn en blijven voor een breed publiek. Hiervoor hebben we een zorgvuldig uitgekiend prijzenbeleid ontwikkeld, dat we jaarlijks evalueren en indien nodig aanscherpen. Gezien het hoge zaalbezettingspercentage (98%) zijn de gerealiseerde publieksinkomsten nagenoeg het maximaal haalbare. De kosten zijn lager dan begroot dankzij efficiencymaatregelen in het productieproces.

Zakelijk beleid is altijd dienend voor de artistieke doelstellingen; in omvang en complexiteit grensverleggende producties worden mede mogelijk gemaakt door strenge budgetbewaking.

Het positieve exploitatiesaldo van het verslagjaar wordt komende jaren besteed aan toekomstige producties en renovatie van het Decorcentrum. Mede door ambitieuze artistieke plannen en diverse randactiviteiten vertonen de begroting 2007 en de voorlopige begroting 2008 een tekort van respectievelijk 813.300 en 1.291.700 euro. Om de hoge kwaliteit van onze producties te handhaven is een lange termijnplanning noodzakelijk. Immers, het merendeel van de artiesten dient lang van tevoren gecontracteerd te worden.

Wat betreft het Decorcentrum hebben we in het verslagjaar nader onderzoek laten verrichten over de huisvesting van dit bedrijfs onderdeel. Het adviesbureau ToornendPartners heeft verschillende scenario's in beeld gebracht. Eén van de scenario's is het bestaande gebouw faseer te verbouwen, waarmee naar schatting circa zes miljoen euro gemoeid zal zijn. Een bijkomende complicatie van dit scenario is dat we ook tijdens de verbouwingsperiode nieuwe decors moeten blijven produceren. We beraden ons over het advies van ToornendPartners en verwachten in 2007 een definitief besluit te nemen over het Decorcentrum.

Balans per 31 december 2006 (na resultaatbestemming)

In duizenden euro's

Activa	31 december 2006	31 december 2005
Materiële vaste activa		
Gebouw	748	831
Inventaris	174	133
Vaste activa	922	964
Vorraden	827	373
Vorderingen	1.760	1.280
Liquide middelen	12.168	9.245
Vlottende activa	14.755	10.898
Totale activa	15.677	11.862
Passiva	31 december 2006	31 december 2005
Algemene reserve	1.011	1.008
Risicoreserve	2.000	2.000
Overige bestemmingsreserves	4.300	3.298
Bestemmingsfonds OCenW	1.995	—
Eigen vermogen	9.306	6.306
Voorzieningen	525	522
Langlopende schulden	-	-
Kortlopende schulden	5.846	5.034
Totale passiva	15.677	11.862

Functionele exploitatierekening

In duizenden euro's

	begroting 2006	rekening 2006	rekening 2005
Baten			
1. Directe opbrengsten			
• Publieksinkomsten	7.809	8.652	6.034
• Overige inkomsten	190	364	68
2. Indirecte opbrengsten	100	100	247
Totale opbrengsten	8.099	9.116	6.349
3.1 Subsidie OCenW Cultuurnota	22.975	22.891	22.728
Totale baten	31.074	32.007	29.077
	begroting 2006	rekening 2006	rekening 2005
Lasten			
4. Beheerlasten personeel	1.678	1.773	1.751
5. Beheerlasten materieel	1.472	1.557	1.375
Totale beheerlasten	3.150	3.330	3.126
6. Activiteitenlasten personeel	23.957	22.858	22.988
7. Activiteitenlasten materieel	3.287	3.167	3.524
Totale activiteitenlasten	27.244	26.025	26.512
Totale lasten	30.394	29.355	29.638
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	680	2.652	-561
8. Saldo rentebaten/- lasten	200	348	258
Exploitatieresultaat	880	3.000	-303

Tableau de la troupe

Stichting De Nederlandse Opera

Raad van Toezicht

Tom de Swaan
voorzitter

Victor Halberstadt

Joop Janssen

Joanne Kellermann

Ing Yoe Tan

Directie

Pierre Audi
artistiek directeur

Truze M. Lodder

zakelijk directeur

Dirigent

Ingo Metzmacher
chef-dirigent

Artistieke Zaken

Hein Mulders
hoofd

Planning

Hans Kragten
hoofd

Dramaturgie

Klaus Bertisch

Muziekbibliotheek

Ed Versteeg
hoofd

Communicatie

Marc N. Chahin
hoofd

Koor

Martin Wright
artistiek leider

Jannie Fransman

zakelijk leider

Stichting Het Muziektheater

Raad van Toezicht

Tom de Swaan
voorzitter

Joop Janssen

Wim Kok

Joost Kuiper

Directie Het Muziektheater

Truze M. Lodder
voorzitter

Pierre Audi

Ted Brandsen

Willem Wijnbergen

Adjunct-directie

Pieter Hofman
directeur Gastprogrammering

Frans Huneke

technisch directeur

Productie- en

Voorstellingsleiding

Dein Schmidt
hoofd

Controlling

Fred Spaans

Centrale Afdeling Financiën

vacature
hoofd

Personeel en Organisatie

Huib Meijer
hoofd

Educatieve Dienst

Margriet Prinssen
hoofd

Automatisering

Liz Bostock
hoofd

Ondernemingsraad

Cor Lamers
voorzitter

Technische Organisatie Muziektheater

Frans Huneke
directeur

Decorcentrum

Rolf Hauser
hoofd

Albert Verschoor
artistiek supervisor

Onderhoud Theatertechniek

Dirk Bakker
hoofd

Toneeldienst

Huib Huikeshoven
hoofd

Fred Hendriks
adjunct-hoofd/toneelmeester

Belichtingsdienst

Hugo van Uum
hoofd

Bert Dalhuysen
adjunct-hoofd

AVC-dienst

Hans-Willem de Haan
hoofd

Rekwisietendienst

Kees de Reus
hoofd

Kostuums | Kap & Grime

Robby Duiveman
directeur

Kostuumafdeling Opera

Hildegard Jöris
coördinator kostuumproductie

Kap- en grimeafdeling

Luc Verschueren
hoofd

Colofon

Uitgave

De Nederlandse Opera

Artistiek directeur

Pierre Audi

Zakelijk directeur

Truze M. Lodder

Redactie

Marc N. Chahin

Ellen Hanou

Hans Hijmering

Michiel Jongejan

Tanja Mlaker

Frits Vliegenthart

Grafisch ontwerp en opmaak

Lex Reitsma, mmv Niki Yocarini

Fotografie en beeld

Jan Anninga: p. 14;

Hans van den Bogaard: p. 26, 28/29,
37, 38/39;

Marco Borggreve: p. 23, 31, 33;

Hans Hijmering: p. 25, 47, 49 (onder),
50, 53 (boven), 54/55;

Lex Reitsma: p. 18, 19, 21;

A.T. Schaefer: omslag, p. 41, 42/43,
44, 49 (boven), 53 (onder);

Ruth Walz: p. 34

Druk

drukkerij Mart.Spruijt, Amsterdam

Binden

Binderij Meeuwis, Amsterdam

Oplage

1000 exemplaren

DENEDER
LANDSE
OPERA

www.dno.nl